

Hr Undén upplyser

påstådade kättarna betecknas som "kosmopoliter". Ofta används andra förklenande uttryck som pekar i samma riktning; det talas om "hemlösa kosmopoliter" och om "vandrare utan pass". Fullt klar blir emellertid saken genom att man efter det ryska namn som vederbörande judar antagit insätter det ursprungliga judiska namnet. Typiskt är då Literaturnaja Gazeta den 12 februari angriper "en ondsint och snuskig skrift av den hemlöse kosmopoliten Melnikov (Mehlman)". Så klara vädjanden till antisemitismen torde inte tidigare ha förekommit i rysk press. Självfallet är att sionism och över huvud varje uttalande om judarna som särgrupp betecknas som "småborgerlig nationalism" samtidigt som Stalin och det ryska fosterlandet prisas i samma våldsamma ordalag som utmärkte nazismens uttryckssätt.

I förtätd form upplever sålunda judarna den tragik som överskuggar hela Västerlandet. På frigörelsen från Hitlers tyranni följde omedelbart hotet från Stalin och kommunismen. Det är vår generations stora uppgift att hindra att detta hot blir universell verklighet.

För några dagar sedan gav utrikesministern i radio ett av sina sällsynta bidrag till allmänhetens upplysning rörande internationella sammanhang. Hans uttalanden är förtjänta av stor uppmärksamhet. Det är av intresse att klarlägga hur enligt hr Undéns mening det utrikespolitiska upplysningsarbetet bör bedrivas här i landet.

Utrikesministern meddelade flera ostridiga sanningar. "För fyra år sedan, när krigets vidriga drake äntligen låg i dödsryckningar, kände vi alla en oerhörd lättnad." Vi ville ha bort kriget "också ur våra tankar" — likvärdig är "debatten om nästa krig nu i full gång". Alla folk önskar fred, och ett nytt världskrig skulle verka ödeläggande. "Världens olika folk måste leva vid sidan av varandra på den planet vi kallar jorden... Vi har inte möjlighet att t. ex. evakuera några obehövliga folkgrupper till en annan planet för att skapa större enighet och därmed större frid på jorden." Dessa reflexioner är förvisso riktiga.

Men hr Undén stannade inte vid sådant. Hans tal måste ge varje åhörare intrycket att det är debatten, främst pressens debatt — inte de faktiskt existerande motsättningarna och konflikterna —, som är farliga. "Tidningarnas löpsedlar sprider dagligen alarmerande rykten om nya konflikter. Spekulationerna om nästa krig, dess förlopp, dess karaktär tar ett stort utrymme i den offentliga debatten... Ta inte för starkt intryck av allt diskuterande här-om! Den moderna tidningstekniken bidrar till att förstora och förvräda allt som händer, om det har sensationsvärde" (i TT:s referat är dessa satser utelämnade). I motsats till pressen ställdes staternas utrikesledningar: "Ansvariga politiker betraktar dock i allmänhet inte krigsfaran som överhängande."

I sitt korta tal fick hr Undén alltså tillfälle till flera angrepp

mot pressen. Inte med ett ord berördes däremot sådana saker som "belägringen" av Berlin, kriget i Kina, kommunismens maktövertagande i Tjeckoslovakien eller kapprustningen. Inte heller det faktum att Österns och Västerens statsmän överbjuder varandra i anklagelser för krigshets och krigiska avsikter. Skulle man tro hr Undén, är läget oroande inte på grund av kampen mellan stater och åskådningar, utan därför att pressen är sensationslysten — eller riktigare, det finns ingen anledning till oro, det är blott tidningarna som låtsas att läget är kritiskt för att därigenom öka sina upplagor. Så totalt ställer landets utrikesminister saken på huvudet. Det behöver knappast betonas att han inte heller gav en antydning om den ryska expansionspolitiken och om att USA:s löften om hjälp är den enda garantin för Västeuropas frihet — ett sådant närmande till verkligheten måste naturligtvis för vårt lands utrikesledning te sig direkt opassande.

Ett slags förklaring till förvanskningen gavs i en annan del av talet. "Det ligger något orimligt och bakvänt i att den stora allmänheten skall fördjupa sig i funderingar om ett kommande världskrigs förlopp. Skulle Ragnarök inträffa, så blir spekulationerna om vår planets framtid ändå ganska meningslösa." Alltså: oroa inte menigheten! Blir det krig, så blir det krig, och då är det tids nog att tänka på saken. Hr Undén betänker inte att vår utrikespolitik och vårt försvar måste bli beroende av framtidsutsikterna både i fråga om fred eller krig och i fråga om ett eventuellt krigs förlopp och att eftersom Sverige är en demokrati det inte kan överlämnas åt de "ansvariga politikerna", "specialisterna", att bedöma dessa ting. Till utrikesministerns heder må dock erkännas att han i ett senare moment av sitt anförande slog ihjäl sitt nu citerade infall; det kan tänkas, förklarade han, "att ökad kunskap om alla de faktorer som dirigerar människornas och folkens politiska handlande kan bli av ovärderlig betydelse för fredens uppbyggande".

Endast på en punkt finns ett spår av ställningstagande i detta tal. Hr Undén erinrade om "paktomanin" under mellankrigstiden och förklarade att något liknande nu förelåg i en "mani att bilda nya organisationer eller internationella organ". Då inte gärna Förenta nationerna eller andra organisationer som Sverige tillhör kan avses, är meningen uppenbarligen att framställa den nya fredsorganisationen i Washington som ett utslag av en mani. Denna spark åt väster var hr

Undéns enda realbidrag till debatten.

Här har vi alltså en bild av den utrikespolitiska upplysning som en "ansvarig politiker" bedriver. Först hr Undéns gamla paradnummer: platta tankar i plattast möjliga utstyrsel. Sedan angrepp på pressen — en onaturlig sak för den oppositionsman som under kriget verkade för öppen debatt, men en naturlig sak för den minister som började sin verksamhet med att utlämna balter åt Ryssland och vars offentliga uppträdanden varit en serie av kritiserade blamager. Ingenting om fakta; dem bör en diplomat inte röra vid annat än bakom låsta dörrar. Ett allmänt uttalande om att folk behöver upplysas, förenat med ett påstående att de inte behöver upplysning om den viktigaste av alla tidens frågor. En gliring åt västmakterna, som genom sin sammanslutning skyddar världsfreden och därmed Sveriges fred och oberoende. Det är utrikespolitisk upplysning från ansvarigt håll enligt 1949 års modell. Den är sämre än 1940 — och då var vårt läge vida svårare än nu.